

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2021-2024

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE/MODULE

Nazwa przedmiotu/ modułu	ŚRODOWISKOWE ODMIANY POLSZCZYZNY
Kod przedmiotu/ modułu*	PS45_II. 3
Wydział (nazwa jednostki prowadzącej kierunek)	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Polonistyka stosowana
Poziom kształcenia	Studia I stopnia
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr studiów	Rok II, semestr 3 lub rok III, semestr 5
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot do wyboru
Język wykładowy	Język polski
Koordynator	Dr hab. prof. UR Ewa Oronowicz-Kida
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr hab. prof. UR Ewa Oronowicz-Kida Dr hab. prof. UR Agnieszka Myszka Dr Małgorzata Kułakowska

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt ECTS
			20					10 samokształcenie	3

1.2. Sposób realizacji zajęć

X zajęcia w formie tradycyjnej

X zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu /modułu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiadomości z zakresu różnicowania środowiskowego polszczyzny na poziomie szkoły średniej;
Zaliczone dwa semestry przedmiotu gramatyka praktyczna języka polskiego z elementami kultury języka

3. CELE, EFEKTY KSZTAŁCENIA, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu/modułu

C ₁	Utrwalenie i poszerzenie wiadomości na temat zróżnicowania środowiskowego polszczyzny; środowiskowe odmiany języka w teorii komunikacji
C ₂	Wykształcenie umiejętności analizy tekstów prezentujących różne odmiany środowiskowe języka (pod względem poprawności, użyteczności, struktury)

3.2 Efekty kształcenia dla przedmiotu/ modułu (wypełnia koordynator)

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu (modułu)	Odniesienie do efektów kierunkowych (KEK)
EK_01	Student/ka zna różne rejestry języka polskiego, rozumie przyczyny zróżnicowania środowiskowego polszczyzny, zna zasady analizy tekstów w kontekście teorii komunikacji	K_Wo1
EK_02	Student/ka posiada wiedzę dotyczącą zasad komunikacji w języku ogólnym i jego odmianach środowiskowych	K_Wo3
EK_03	Student/ka wyjaśnia specyfikę różnych odmian środowiskowych polszczyzny, analizuje i interpretuje teksty napisane w różnych rejestrach języka polskiego	K_Uo4
EK_04	Student/ka ma świadomość znaczenia poprawnej komunikacji w życiu społecznym, aktywnie poszerza swoją wiedzę w aspekcie równych aktów mowy	K_Ko1 K_Ko2

3.3 Treści programowe (wypełnia koordynator)

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
<i>Nie dotyczy</i>

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
Pochodzenie i kształtowanie się języka ogólnego. Odmiany języka ogólnego. Stosunek języka ogólnego do jego środowiskowych i zawodowych odmian.
Zróżnicowanie współczesnej polszczyzny: środowiskowe odmiany polszczyzny a odmiany terytorialne (socjolekt a dialekt)
Podstawowe kategorie socjolektalne (ekspresywność, zawodowość, tajność); kryteria podziału socjolektów na: ekspresywne (slangi), zawodowe (profesjolekty) i tajne (żargony)
Slangi – definicja, cechy, analiza przykładów
Profesjolekty – definicja, cechy, analiza przykładów

Żargony – definicja, cechy, analiza przykładów
Języki subkultur jako przykład socjolektów mieszanych
Sposoby wzbogacania zasobu leksykalnego socjolektów (zapożyczenia, neologizmy, neosemantyzmy)
Nieoficjalne nazwy własne w różnych typach socjolektów
Kompleksowa analiza wybranych tekstów

3.4 Metody dydaktyczne

- dyskusja
- prezentacja
- analiza tekstów
- referaty
- praca z leksykonami

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów kształcenia

Symbol efektu	Metody oceny efektów kształcenia (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	obserwacja w trakcie zajęć, ocena wystąpień ustnych (prezentacji, referatów)	konwersatoria
EK_02	obserwacja w trakcie zajęć, ocena pracy zaliczeniowej, obserwacja czasie konsultacji indywidualnych, ocena wystąpień ustnych (prezentacji, referatów)	konwersatoria
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć, ocena pracy zaliczeniowej, obserwacja czasie konsultacji indywidualnych, ocena wystąpień ustnych (prezentacji, referatów)	konwersatoria
EK_04	obserwacja w trakcie zajęć, obserwacja czasie konsultacji indywidualnych, ocena wystąpień ustnych (prezentacji, referatów)	konwersatoria

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest czynny udział w zajęciach (dopuszcza się jedną nieusprawiedliwioną nieobecność). Na ocenę końcową wpływ mają następujące czynniki:

1. napisanie pracy zaliczeniowej (w ramach samokształcenia) – 50% oceny
2. aktywność na zajęciach, przygotowywanie się do nich – 20%
3. krótkie referaty lub prezentacje – 20%
4. obecność na zajęciach – 10%

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające planu z studiów	20
Inne z udziałem nauczyciela (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	10
SUMA GODZIN	35
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	70
	3

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU/ MODUŁU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <p>Grabias S., <i>Język w zachowaniach społecznych</i>, Lublin 1997.</p>
<p>Literatura uzupełniająca:</p> <p>Anusiewicz J., 1995, <i>Lingwistyka kulturowa. Zarys problematyki</i>, Wrocław.</p> <p>Bartol D., 1972, <i>Gwara studencka</i>. "Poradnik Językowy", z. 1, s. 28 – 32.</p> <p>Bralczyk J., 1998, <i>Język na sprzedaż</i>, Warszawa.</p> <p>Bralczyk J., Gruszczyński W., Mosiołek-Kłosińska K., 2002, <i>Wiem co mówię czyli o dobrej komunikacji</i>, Gdańsk.</p> <p>Bralczyk J., Mosiołek-Kłosińska K. (red.), 2001, <i>Zmiany w publicznych zwyczajach językowych</i>, Warszawa.</p> <p>Cegieła A., 1978, <i>Słowniczek gwary teatralnej</i>, Wrocław.</p> <p>Geremek B., 1980, <i>O językach tajemnych</i>, "Teksty", nr 2, s. 13 – 36.</p> <p>Głowacka B., 1949, <i>Wyrażenia łowieckie w mowie potocznej</i>, "Poradnik Językowy", z. 2. s. 20-28.</p> <p>Grabias S., 2012, <i>Środowiskowe i zawodowe odmiany języka - socjolekty</i> [w:] Bartmiński J., red., <i>Współczesny język polski</i>, Lublin, s. 235-253.</p> <p>Handke K., 2008, <i>Socjologia języka</i>, Warszawa.</p> <p>Kania S., 1972, <i>Grypsera</i>. "Poradnik Językowy", z. 10, s. 597 – 602.</p> <p>Kania S., 1975, <i>Ze współczesnej gwary żołnierskiej</i>, "Przegląd Humanistyczny", nr 4, s. 113 – 121.</p>

- Kania S., 1978, *O argotyzmach we współczesnej polszczyźnie*, w: *Z zagadnień słownictwa współczesnego języka polskiego*, Wrocław, s. 125 – 131.
- Kania S., 1981, *O polskiej gwarze szoferskiej*, w: *Socjolingwistyka*, Warszawa-Kraków-Katowice, t. 3, s. 105 – 121.
- Kania S., 1984, *Z badań nad słownictwem i frazeologią gwary uczniowskiej*, w: *Z teorii i praktyki dydaktyki języka polskiego*, Katowice, t. 5, s. 149 – 163.
- Kołodziejek E., 1990, *O gwarze marynarzy i subkulturze marynarskiej*, w: *Socjolingwistyka IX*, Wrocław, s. 129 – 139.
- Kołodziejek E., 2005, *Człowiek i świat w języku subkultur*, Szczecin.
- Kupiszewski P., 1987, *Język żołnierski*, "Poradnik Językowy", z. 5, s. 273 – 281.
- Marciniak S., 1987, *Język wojskowy*, Warszawa.
- Milewski S., 1971, *Gwara przestępcza i jej przenikanie do języka ogólnego*, "Poradnik Językowy", z. 2, s. 91 – 101.
- Nowacka J., 1980, *Słownictwo ogólne a terminologia specjalna*, w: *Współczesna polszczyzna i jej odmiany*, red. H. Wróbel, Katowice.
- Ożóg K., 2004, *Język w służbie polityki. Językowy kształt kampanii wyborczych*, Rzeszów.
- Ożóg K., 2010, *Polszczyzna przelomu XX i XXI wieku. Wybrane zagadnienia*, Rzeszów.
- Peisert M., 2004, *Formy i funkcje agresji werbalnej. Próba typologii*, Wrocław.
- Piekot T., 2008, *Język w grupie społecznej. Wprowadzenie do badań socjolektów*, Wałbrzych.
- Przybylska R., 2003, *Wstęp do nauki o języku polskim. Podręcznik dla szkół wyższych*, Kraków.
- Skudrzykowska A., Urban K., 2000, *Mały słownik terminów z zakresu socjolingwistyki i pragmatyki językowej*, Kraków-Warszawa.
- Stalmaszczyk P. (red.), 2006, *Metodologie językoznawstwa. Podstawy teoretyczne*, Łódź.
- Stępnia K., 1979, *Gwara hipisowsko-narkomańska w Polsce*, "Problemy Kryminalistyki", nr 142, s. 777 – 786.
- Tokarski R., 1977, *Uwagi o gwarze wędkarskiej*, "Poradnik Językowy", z. 3, s. 111 – 121.
- Waszkis H., 1973, *O gwarze aktorskiej*, "Poradnik Językowy", z. 3, s. 144 – 149.
- Wilkoń A., 2000, *Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny*, Katowice.
- Wilkoń A., 2000, *Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny*, Katowice.
- Wolańska E., 2006, *Szybko, mobilnie, skrótowo, czyli Właściwości komunikacyjne tekstowe i stylistyczne krótkiej wiadomości tekstowej*, Warszawa.
- Zarębina M., 1984, *Słownictwo studenckie*, w: *Dialektologia - onomastyka - stylistyka*, red. M. Zarębina, Kraków, s. 189 – 199.